

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2023.28.17>
УДК 159.53.7::687-028

ФЕНОМЕНОЛОГІЯ ОСОБИСТОГО СТИЛЮ: РОЛЬ ЗАЧІСКИ, МАКІЯЖУ ТА СТИЛЬОВИХ РІШЕНЬ У ФОРМУВАННІ ІДЕНТИЧНОСТІ

Забора Володимир Анатолійович

*Старший викладач кафедри режисури шоу, естради та свят,
факультету театру, кіно та естради
Київського національного університету культури та мистецтва, Київ, Україна,
e-mail: vladimause@ukr.net, orcid: 0000-0001-6273-5430*

Анотація. Стаття присвячена розширенню наукового розуміння особистого стилю. Акцентовано на дослідженні ролі зачіски, макіяжу та окремих стильових рішень. Надано дефініцію стилю як цілісного способу самопрезентації не обмеженого добром елементів одягу.

Мета. У роботі висвітлено результати феноменологічного дослідження, спрямованого на розкриття особистого стилю людини як втіленого процесу конструювання ідентичності. Особливу увагу приділено тілесному аспекту, вираженому через макіяж та зачіску, оскільки ці елементи відображають зв'язок між тілесним і культурним вимірами як зразками матеріальної культури та ставлення до тіла.

Методологія. Дослідження реалізовано згідно з принципами соматетики, розглянуто стильове рішення як форма трансформації людиною власного тіла. Послугуючись концептуальними примітивами феноменології та теорії втілення, досліджено нюанси особистісного сприйняття відображувальної функції елементів особистого стилю та їхньої інтеграції в культурні контексти. Зокрема, у статті наведено результати якісного дослідження індивідуального досвіду 45 респондентів, з якими проводились напівструктуровані інтерв'ю.

Результати роботи. Огляд літератури охоплює комплексне дослідження наукових праць, присвячених питанню особистого стилю, і підкреслює особистісну природу стилю як елементу матеріальної культури, який бере участь у формуванні складної соціокультурної мережі колективного стилю. Емпіричне дослідження розкриває життєвий досвід, мотивацію та особистісні сенси, які лежать в основі конструювання стилю, а також їхній вплив на втілення ідентичності особистості.

Наукова новизна. Деталізуючи роль взаємодії з тілом у процесі творення особистого стилю, дослідження сприяє глибшому розумінню процесу формування ідентичності та її усталення в глобалізаційному культурному контексті. Результати засвідчують необхідність включення макіяжу та зачіски до загальної концепції особистого образу як визначників тілесного досвіду особистості. Зрештою, наведені узагальнення слугують основою для переосмислення концепцій особистого стилю як динамічної та трансформаційної структури, що може розглядатися як рушійна сила для внутрішньої перебудови особистості.

Практична значущість. Завдяки інтеграції розуміння зв'язку між тілом та психікою в практику дизайну висвітлено значення розвитку підходів сенсорного

залучення та культурної чутливості. Перспективним є розширення доступності в дизайні, яке враховує тілесну зумовленість стильових рішень. Диверсивність соматосенсорного досвіду споживачів має слугувати визначником для стильових рішень. Натомість соматетичний підхід до розуміння особистого стилю надає необхідну деталізацію для розробки продукції, середовища чи інтерфейсів, що орієнтовані на особистість у її взаємозв'язку з життєвим досвідом.

Ключові слова: стильове рішення, самовираження, самосприйняття, особистий образ, особистий стиль, ідентичність, соматетика, втілення, феноменологія, матеріальна культура.

ВСТУП

У межах феноменологічного підходу до пізнання особистого стилю розкривається суб'єктивний досвід людини, пов'язаний із вибором зовнішнього вигляду. Заглиблення в суть пережитого особистістю постулює значущість процесів сприйняття та втілення для формування особистого образу через конкретні стильові рішення. Водночас пізнання елементів особистого стилю крізь призму феноменологічної концептуальності висвітлює єдність зазначених категорій. Зауважимо, що провідну роль у цьому контексті відіграє самосприйняття, яке залежить від соціальної перцепції та сугестивності людини, а також від її тілесного досвіду. Звертаючись до виміру тілесності, ми, крім того, орієнтуємося на контакт особистості з реаліями фізичного світу – матеріальною культурою. Окремі компоненти особистого стилю, як-от: модифікація тіла, макіяж, зачіска чи аксесуари, – не лише втілюють нативний досвід особистості та її прагнення самопрезентації, а й символну систему конкретної культурної площини. Узагальнюючи, соматична діалектика людини виражається через стильові рішення, що формують «переконливу відповідність» щодо її особистості та ролі в невизначеній реальності мереж соціальних стосунків [9].

Зважаючи на зазначену концептуальність стильових рішень, представлене дослідження феноменологічного спрямування особистого стилю орієнтоване на розкриття складної взаємодії між стильовим рішенням та формуванням індивідуальної ідентичності в складній динаміці особистого та культурного, а також внутрішній взаємозумовленості тіла та психіки. Власне, рішення щодо зачіски, макіяжу та одягу служать відчутними проявами внутрішньої сутності людини, що сприяють узгодженню її переконань, прагнень та культурної належності. Зазначені складники функціонують як ресурси розширення тілесного виміру особистості, слугуючи середовищем, через яке люди презентують та обговорюють свою ідентичність у візуально

домінантному суспільстві. Водночас аналізовані компоненти закладають основу для інтеграції розрізнених рольових моделей та культурних одиниць у єдине ціле. Отже, особистий стиль має значний вплив на самосприйняття та ідентичність, оскільки передусім здійснює ідентифікаційну функцію. Тож стаття спрямована на дослідження способів взаємодії, інтерпретації та втілення соматетичної стратегії особистості.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Дослідження особистого стилю підкреслюють велике значення стилю у формуванні інтрапсихічних та міжособистісних відносин передусім за допомогою конкретизації соціальних ролей в окремих атрибутах матеріальної культури (символіка, комбінації, кольорові рішення, ситуаційна доречність тощо) [3]. Відповідна конкретизація відбувається і на рівні тілесності, зокрема зважаючи на постулат «розширення тіла» через елементи одягу, але також послуговуючись ресурсами його презентації [5]. Актуальний дискурс щодо соматетики як трансдисциплінарного спрямування надає нове визначення тілу, суттєво збільшуючи його вагомість у формуванні досвіду відображення та конструювання реальності. Способи взаємодії з ним закладають основу соціокультурного контексту, у якому реалізується особистість [5]. Конкретні форми модифікації тіла можуть виражати етнокультурні значення, а стратегії самопрезентації – складати культурну норму. Ми звертаємося до зазначеного підходу з огляду на потребу розширення наукового розуміння особистого стилю, що наразі зумовлений категоріями «мода», «стиль одягу» та «споживча поведінка». Натомість варто звернути увагу, що в цьому контексті йдеться не лише про одяг. Він є відчутним проявом соціальних ролей і стає продовженням тіла людини, проте тілесність є первинною. Конгруентність особистості щодо власного тіла сприяє її адаптації до соціальної реальності, в якому це тіло існує, зокрема, послуговуючись інструментами

стилізації [2]. Тобто аналізуючи особистий стиль, ми передусім звертаємося до стратегії взаємодії окремої людини з власною сомою у формуванні її естетики.

Проте дослідження оперування людини матеріальними об'єктами в контексті феноменологічного підходу залишаються досить обмеженими. Останні публікації цього напрямку орієнтовані на висвітлення травматичного досвіду та історичної ідентичності агентів [6]. Крім того, значна частина досліджень у цій галузі зосереджена на розкритті проблеми поведінки споживачів. Зауважимо, що одним із головних етапів формування рішення щодо купівлі є оцінка наявного товару [3]. Зважаючи на значущість для споживача окремих характеристик продукту та представленість цієї тематики в дослідницьких роботах, ми маємо вичерпну основу для опису відносин людини з матеріальними об'єктами на цьому етапі творення особистого стилю. Оскільки селекція щодо якостей продукту ґрунтується на культурних принципах, що закладають соціально-психологічний наратив для саморозкриття особистості, уподобання та тенденції в підборі стильових елементів можуть слугувати джерелом інформації про сам процес ідентифікації. Тож продовжуючи традиції ембодіменту та соматетики, ми розглядаємо тіло як основний компонент особистого стилю. Стратегії його презентації, як-от: макіяж, зачіска, модифікації чи стильові рішення, – відображають відносини особистості з матерією в культурному вимірі, а отже, розкривають проблему формування ідентичності через особистий стиль, не обмежуючи його вибором елементів одягу.

МЕТА

Полягає у феноменологічному дослідженні аспектів особистого стилю людини як тілесного вираження її ідентичності. Особлива увага приділяється таким елементам, як зачіска, макіяж та окремі стильові рішення, оскільки вони є окремими проявами соматетики особистості.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Передусім розглядаючи макіяж та зачіску як окремі форми творення стилю, зауважимо, що поняття репрезентації набуває унікального значення. Підбір конкретного способу подання власного тіла є процесом втілення особистих соматетичних переживань у ширшому соціокультурному контексті. Власне, вибір, який робить людина – щодо кольорів, матеріалу, форми, – дає нам візуальне уявлення про її індивідуальну тілесну

естетику та самосприйняття. Відповідно, репрезентація в особистому стилі звертається до схеми тіла як першооснови самосвідомості та ідентичності. Водночас диференціація цих прийомів, що часто є ключовим завданням аналізу стилю, має високий рівень інтерпретаційного спотворення. Доцільно розглянути саме аспект відмінності. Згідно з принципами феноменології, різниця формується виключно при контекстуальному зіставленні. Звертаючись до теорії функціональної спільності Шютца, що деталізовано в роботі Ч. Ю, можемо операціоналізувати поняття культурного контексту особистого стилю [11]. Презентація, яка стосується представленого об'єкта, є спільним елементом: акт нанесення макіяжу чи укладання волосся є універсальними. Тобто технологічний аналіз стильового рішення є зверненням до явища, що апрезентується і втратило контекстуальне значення. Натомість репрезентація стосується власне значень чи сенсів, що лежать за конкретним стильовим рішенням.

Людина не презентує макіяж нуд, але презентує співвідношення соціальної ситуації та власного стильового рішення, ставлення до власного обличчя та соціального очікування, реакцію на сприйняту оцінку соціуму, акценти характерних рис обличчя чи інших елементів зовнішнього вигляду тощо. Водночас, макіяж може слугувати способом розкриття складнішої концепції, творчим втіленням абстрактного, що описує констеляцію зазначеного вище. У цьому випадку тіло трансформується у мистецький простір, а соматетичне переживання опредметнюється [2, с. 8]. Отже, досліджуючи саме репрезентацію соматетичних переживань через макіяж і зачіску, ми можемо описати, яким способом проявляють свою особисту естетику люди, оскільки її відокремленість від ситуації зумовлює втрату значного масиву інформації. Зауважимо, що в основу покладено саме макіяж та зачіску, зважаючи на тісний зв'язок із тілесністю. Оскільки елемент одягу певним чином відокремлений від людини, ідентифікація з ним має інший характер, а його соціальна роль «приміряється» особистістю. Водночас макіяж і зачіска ближчі до модифікації тіла, тобто вони змінюють саму тілесну сутність особистості, сильніше впливаючи на її особистий образ, оскільки впливають на саме тіло як його основу.

Зауважимо, що домінуючим підходом є феноменологічне дослідження власника чи носія певного елемента одягу. Розглядають власне досвід саморозкриття через стильове рішення, акцентуючи на відображенні

ідентичності у виборі одягу [6]. Проте недостатньою є оцінка ролі контексту.

Сомастетичний досвід агента сутнісно формується саме в соціальному контексті. Тіло як осередок естетичного досвіду узалежене від порівняння та ототожнення, оскільки, апредентуючи власну тілесність, людина не має відповідного стандарту для оцінювання. Соціальний тілесний кодекс складає стандарт стильового рішення, а сугестія соціалізуючих впливів гарантує інтеріорізацію чи відторгнення цих стандартів. У результаті вже апредентований стиль чи його елемент міститься в конкретній мережі відносин колективного стилю: виконання чи заперечення контракту щодо соціальної естетичної ідентичності [8, с. 215]. Власне, послугуючись аналітико-синтетичним підходом, можемо виокремити значущі предиктори стильового рішення в процесі формування ідентичності в мережі відносин (рис. 1).

Отже, творення унікального стилю особистості, що втілюватиме її ідентичність, потребує достатнього рівня самодетермінації та конгруентності, що часто не враховується в дослідженнях цього спрямування. Крім того,

символічна цінність окремої сомастетики чи естетики загалом є первинним чинником, оскільки носії стилю стратегічно узгоджують своє стильове рішення зі сприйманою культурною, соціальною та економічною цінністю, пов'язаною з конкретними продуктами чи візуальними елементами. Водночас контекстуальність також стосується агентності щодо авторства, ускладнюючи інтерпретацію та сприяючи семіотичному багатству репрезентації.

Деталізуємо представлену модель результатами феноменологічного дослідження, яке надало необхідний матеріал для виокремлення тілесного аспекту. Методологічною основою для збору даних, використаною в цьому дослідженні, є спостереження за учасниками та напівструктуровані інтерв'ю. Вибірка для дослідження була сформована цілеспрямовано. Вона складається з осіб, які навмисно інвестують час і зусилля у свій особистий стиль, включно з рішеннями щодо зачіски, макіяжу та одягу. Розмір вибірки 45 осіб було визнано доцільним для якісного дослідження такого характеру, оскільки він надає багаті та глибокі дані. Учасники були віком від 18 до

Рис. 1. Теоретична модель предикторів стильового рішення

Джерело: складено автором на основі [6, 7, 10]

60 років і представляли різні вікові когорти, соціально-економічне походження та географічне розташування, гарантуючи доцільність екстраполяції.

Спостереження учасників було використано як засіб для збору даних у соціально-психологічному контексті, натуральному для респондентів. За результатами надано ретельні та детальні польові записи, а також коментарі щодо поведінки, дій, взаємодії та реакції учасників у зв'язку з вибором стилю. Крім того, з кожним учасником були проведені поглиблені напівструктуровані інтерв'ю. Ці інтерв'ю були розроблені, щоб дослідити мотивацію, емоції та думки, які лежать в основі стильових рішень кожної людини. План інтерв'ю включав відкриті запитання, які дали змогу учасникам поділитися своїм досвідом (табл. 1). Інтерв'ю було записано на аудіоносії, відповідні стенограми представлено для тематичного аналізу. Аналіз даних передбачав інтерпретацію, ідентифікацію важливих тверджень, кодування та групування тверджень у теми, синтез та агломерацію тем.

Феноменологічний аналіз напівструктурованих інтерв'ю виявив низку ключових тем, пов'язаних із зачіскою та макіяжем як соматетичним досвідом людини. Учасники поділилися насиченими спогадами, які описували їхні особисті дослідження та те, яку роль відіграють елементи стилю в їхній ідентичності та самосприйнятті. Учасники часто обговорювали зачіску та макіяж як потужні засоби самовираження. Вони повідомили, що ці особисті стильові рішення дали їм можливість втілити та передати свою унікальну ідентичність, настрої та цінності. Одна учасниця, зокрема, пояснила, що її сміливий вибір кольору волосся

свідчить про її «бунтарський дух» і «креативність», тоді як інша поділилася, що її мінімалістичний підхід до макіяжу відображає її відданість «природній вроді» та «автентичності». Тобто втілене самовираження та соматетичне розширення можливостей звертають нашу увагу на «життєвий світ» Е. Гуссерля, в якому особистості мають власні репрезентативні схеми [8, с. 85]. Учасники використовували свої зачіски та макіяж як особисті символічні системи для вираження та втілення своєї унікальної особистості, цінностей та емоцій. Це особистісне розширення можливостей і самовираження відображає унікальне сприйняття людиною свого світу та способу взаємодії з ним [11]. Зазначений онтологічний аспект прослідковується у «розширенні» контакту агента зі світом, зумовлений засвоєнням нового образу створеного методом синтезу стильових елементів та жанрів [2]. Водночас ці унікальні враження існують у спільному гуссерлівському життєвому світі, що очевидно в темі соціальної взаємодії та перцепції. Незважаючи на індивідуалістичне вираження стилю, учасники визнали необхідність адаптувати свій вибір стилю до основи соціального контексту та сприйняття інших, підкреслюючи спільну площину сприйняття суспільних норм і очікувань. Зачіска та макіяж доповнюють тіло людини. Водночас межа між тілом і стилем лишається нечіткою для носія, але виразно переживається автором, що підтверджує теоретичні концепції [5].

Учасники часто наголошували на естетичній насолоді та комфорті, які вони отримують від своєї зачіски та макіяжу. Вони описали процедури нанесення макіяжу або укладання волосся як «терапевтичні» та

Таблиця 1

Перелік питань інтерв'ю

Опишіть, будь ласка, свій особистий стиль загалом.
Будь ласка, опишіть процес ухвалення рішення щодо Вашого стилю. Як цей процес змінювався із часом?
Опишіть, зокрема, макіяж та зачіску. Чим Ви мотивовані під час вибору конкретних рішень?
Як Ви почуваетесь під час нанесення макіяжу або зміни зачіски?
Чи залучені Ви до процесу виготовлення елементів одягу, аксесуарів? Якщо так, то які переживання можете виокремити?
Якщо Ви наносите макіяж самостійно, опишіть процес та Ваші відчуття.
Якщо Ви робите зачіску самостійно, опишіть процес та Ваші відчуття.
Про що Вас зазвичай запитують глядачі, як коментують Ваш стиль? Що б ви хотіли, щоб вони помітили?
Які ідеї втілено у Вашому стилі? Чи є якісь спогади, емоції, які Ви презентуєте через макіяж чи зачіску?
Що Ви повідомляєте глядачеві своїм стилем?
Як Ви почуваетесь у своєму образі? Чи змінюється Ваше сприйняття тіла?
Як Ви ставитеся до свого тіла? Чи змінюється це ставлення залежно від Ваших стильових рішень?
Яку відмінність Ви можете виокремити поміж одягом, макіяжем та зачіскою?
Наш стиль це продовження нашого тіла. Прокоментуйте це твердження.

Джерело: складено автором на основі [6]

«розслаблюючі», під час яких вони насолоджувалися тактильними відчуттями. Також було підкреслено естетичне задоволення від створення приємного вигляду, причому одна учасниця описала акт нанесення помади як «творення мистецтва на живому полотні». Вплив соціальних взаємодій і сприйняття на рішення щодо зачісок і макіяжу учасників був ще однією постійною темою обговорення. Учасники повідомили, що адаптували свій вибір стилю відповідно до контексту, аудиторії та образу, який вони хотіли створити. Наприклад, професійні умови часто вимагали більш консервативного вигляду, тоді як світські заходи давали змогу реалізувати свою креативність і поекспериментувати. Загалом результати відповідають попереднім консенсусним мапам [3].

Темпоральний аспект особистого стилю також був очевидним. Актуалізовано тему еволюції вибору стилю із часом, часто пов'язану з особистісним зростанням, зміною життєвих обставин або зміною стандартів краси. Деякі учасники відчували ностальгію за минулими стилями, тоді як інші висловили почуття очікування майбутніх змін у своєму стилі. Зачіска та макіяж є не просто поверхневими аспектами зовнішності, а радше важливими елементами соматетичного досвіду, розширення тілесності людини. У підсумку, результати цього дослідження підкріплюють філософську концепцію моди Фінка, ілюструючи складний зв'язок між тілом і одягом, значення зовнішнього вигляду для розширення можливостей особистості та соціальної взаємодії, а також динамічний, багатовимірний характер особистого стилю як аспекту онтології [4].

ВИСНОВКИ

Розширюючи концептуальну основу соматетики, ми прагнули вивісвітлити складність диференціації тілесності, естетичного досвіду та індивідуального стильового рішення. Зокрема, визначено вирішальну роль соматетичних переживань у прояві

особистого стилю, особливо з огляду на розширення тілесності через зачіску та макіяж.

Феноменологічний аналіз підтвердив теоретичну основу втілення в процесі формування рішення щодо особистого стилю, де зачіска та макіяж постають як значущі засоби самопрезентації та артикуляції як особистої тілесної, так і колективної ідентичності. Учасники дослідження використовували ці елементи, щоб проявити свою унікальну естетичну чутливість та ідентичність, водночас змінюючи соціокультурний ландшафт задля створення бажаного соціального образу та адаптації до мереж соціальних відносин.

Виокремлені теми, що відображають досвід учасників: втілене самовираження, соматетичне розширення можливостей, естетичне задоволення та комфорт, соціальні взаємодії та сприйняття й темпоральність, розширюють концепцію прагнення до цілісної ідентичності, що розкривається в особистому стилі як компенсаторний механізм для діалектики тілесності. Крім того, постульовано симбіотичний зв'язок між тілесним досвідом і соціальною суперпозицією завдяки доповненню діалектичної динаміки через категорії прийняття кон'юнктури та відмови від естетичних норм.

Це дослідження підкреслює необхідність розширеного розгляду різноманітних контекстів, що впливають на стилістичні рішення, зокрема складної динаміки соціальної естетики. Крім того, висвітлено суттєвий вплив зачіски та макіяжу на особистий образ, з огляду на їхній невід'ємний зв'язок із тілом. Пропонується перегляд парадигми традиційного акценту на одязі, що висвітлює потребу в подальшому науковому дослідженні цих часто недооцінених, але принципово важливих аспектів особистого стилю. Складний взаємозв'язок цих елементів представляє багато можливостей для подальшого дослідження, яке може розкрити глибоке розуміння складності людського існування, самовираження та соціальної динаміки.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Дихнич Л. П., Харченко А. В. Особливості розробки індивідуального стилю для жінок старшої вікової групи. *Art and design*. 2020. № 4. С. 91–100. DOI: <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.4.7>.
- [2] Дихнич Л. П. Грим у подіумно-художньому образі. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*. 2019. Т. VII, Вип. 34. С. 7–15. DOI: <https://doi.org/10.31174/SEND-HS2019-205VII34-01>.

REFERENCES

- [1] Dykhnych, L.P., Kharchenko, A.V. (2020). Osoblyvosti rozrobky indyvidualnoho styliu dlia zhynok starshoi vikovoi hrupy [Features of developing an individual style for women of the older age group]. *Art and design*, 4, 91–100. <https://doi.org/10.30857/2617-0272.2020.4.7> [in Ukrainian].
- [2] Dykhnych, L.P. (2019). Hrym u podiumno-khudozhnomu obrazi [Makeup in the podium-artistic image]. *Science and Education a New Dimension. Humanities and Social Sciences*, VII(34), 7–15.

[3] Bakhshizadeh Borj K., Jabari N., Solymanzadeh O. Phenomenological Analysis of Foreign Women's Clothing Consumers (With the Approach of Modifying the Mental Model of Foreign Product Consumption). *Commercial Surveys*. 2021. Vol. 19, No. 110. P. 43–56. DOI: 10.22034/BS.2021.247058.

[4] Fink E. *Play as Symbol of the World and Other Writings*. Bloomington : Indiana University Press, 2016. 349 p. DOI: 10.19079/pr.2016.11.loh.

[5] Kono T. Clothing as an extension of the body: A Phenomenology of clothing under transcultural conditions. *Performing the Self and Playing with the Otherness: Clothing and Costuming under Transcultural Conditions* : Proceedings of the International Symposium, 26 October 2022. Tokyo : ILCAA Tokyo University of Foreign Studies, 2022. P. 16–22. URL: <https://tinyurl.com/3az5adbe> (Last accessed: 10.05.2023).

[6] Oberg C. S. A phenomenological study of costumed interpreters and the wearing of period clothing at living history museums. Doctor's thesis, University of Minnesota, 2021. 89 p. URL: <https://hdl.handle.net/11299/225100> (Last accessed: 10.05.2023).

[7] Sklar M., DeLong M. Punk Dress in the Workplace: Aesthetic Expression and Accommodation. *Clothing and Textiles Research Journal*. 2012. Vol. 30, No. 4. Pp. 285–299. DOI: 10.1177/0887302X12467848.

[8] Stuck B. Appresentation and Symbolic Pregnancy. *Perspectives on the Philosophy of Culture* / ed. by E. Antonucci, T. Breyer, M. Cavallaro. Darmstadt, 2022. P. 211–230. URL: <https://tinyurl.com/4tfmarsv> (Last accessed: 08.05.2023).

[9] Shusterman R. *Practicing philosophy: Pragmatism and the philosophical life*. New York : Routledge, 2016. 240 p. DOI: 10.4324/9780203760499.

[10] Woodward, S. *Why Women Wear What They Wear*. Oxford : Berg Publishers, 2007. 158 p. DOI: 10.2752/9781847883483.

[11] Yu C. C. Phenomenological Exploration of Cultural Difference. *Cultural and religious studies*. 2019. Vol. 7, No. 8. P. 401–405. DOI: 10.17265/2328-2177/2019.08.001.

<https://doi.org/10.31174/SEND-HS2019-205VII34-01> [in Ukrainian].

[3] Bakhshizadeh Borj, K., Jabari, N., & Solymanzadeh, O. (2021). Phenomenological Analysis of Foreign Women's Clothing Consumers (With the Approach of Modifying the Mental Model of Foreign Product Consumption). *Commercial Surveys*, 19(110), 43–56. <https://doi.org/10.22034/BS.2021.247058>.

[4] Fink, E. (2016). *Play as symbol of the world: And other writings*. Indiana University Press. <https://doi.org/10.19079/pr.2016.11.loh>.

[5] Kono, T. (2022). Clothing as an extension of the body: A Phenomenology of clothing under transcultural conditions. In Y. Yoshida, R. Rastati, & M. Goto (Eds.), *Proceedings of the International Symposium "Performing the Self and Playing with the Otherness: Clothing and Costuming under Transcultural Conditions"* (pp. 16–22). ILCAA Tokyo University of Foreign Studies. <https://tinyurl.com/3az5adbe>.

[6] Oberg, C. S. (2021). A phenomenological study of costumed interpreters and the wearing of period clothing at living history museums [Doctoral thesis, University of Minnesota]. The University of Minnesota Digital Conservancy. <https://hdl.handle.net/11299/225100>.

[7] Sklar, M., & DeLong, M. (2012). Punk Dress in the Workplace: Aesthetic Expression and Accommodation. *Clothing and Textiles Research Journal*, 30(4), 285–299. <https://doi.org/10.1177/0887302X12467848>.

[8] Stuck, B. (2022). Appresentation and Symbolic Pregnancy. In E. Antonucci, T. Breyer, M. Cavallaro (Eds.), *Perspectives on the Philosophy of Culture* (pp. 211–230). wbg Academic. <https://tinyurl.com/4tfmarsv>.

[9] Shusterman, R. (2016). *Practicing philosophy: Pragmatism and the philosophical life*. Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203760499>.

[10] Woodward, S. (2007). *Why Women Wear What They Wear*. Oxford: Berg Publishers. <https://doi.org/10.2752/9781847883483>.

[11] Yu, C.C. (2019). Phenomenological Exploration of Cultural Difference. *Cultural and religious studies*, 7(8), 401–405. <https://doi.org/10.17265/2328-2177/2019.08.001>.

ABSTRACT

Zabora V. Phenomenology of personal style: the role of hair, makeup and style decisions in identity formation.

This article is dedicated to broadening the scholarly understanding of personal style, with an emphasis on the roles of hair, makeup, and individual style decisions. We define style as a comprehensive method of self-presentation that extends beyond mere clothing choices, encompassing transformative practices that involve the entire body.

Goal. *The paper presents the results of a phenomenological study aimed at elucidating personal style as an embodied process of identity construction. Special attention is given to the bodily aspects manifested through makeup and hairstyle, as these elements epitomize the intersection of bodily and cultural dimensions and serve as tangible examples of material culture and body-related attitudes.*

Methodology. The research methodology aligns with the principles of somaesthetics, treating stylistic decisions as a form of body transformation enacted by the individual. Through the lens of conceptual phenomenology and embodiment theory, the study probes into the nuances of personal perception of the reflective functions of personal style elements and their integration into cultural contexts. The article presents results from a qualitative investigation of the individual experiences of 45 participants, drawn from semi-structured interviews.

Results. The literature review encompasses an exhaustive study of pertinent scientific works, underscoring the quintessential nature of personal style as a potent form of material culture. Its intersection with embodied experience creates a complex sociocultural network of collective style. The empirical research, guided by a phenomenological conceptual framework, reveals the life experiences, motivations, and personal meanings that underpin style construction and their influence on the manifestation of the individual's identity.

Scientific Novelty. By detailing the role of body interaction in the process of personal style creation, the study contributes to a deeper understanding of identity formation and its anchoring within a globalizing cultural context. The results underscore the necessity of incorporating makeup and hairstyle into the broader concept of personal image, as these elements act as determinants of an individual's bodily experience. Ultimately, the provided generalizations lay the groundwork for a reevaluation of personal style as a dynamic, transformative force, acting as a catalyst for the internal reconfiguration of the individual's personality.

Practical Significance. By integrating an understanding of the mind-body connection into design practice, the study emphasizes the importance of developing sensory engagement and culturally sensitive approaches. It advocates for enhanced accessibility in design, taking into consideration the bodily conditioning of individuals' stylistic decisions. The diversity of consumers' somatosensory experiences should guide style decisions. In this regard, a somaesthetic approach to understanding personal style offers the required granularity for designing products, environments, or interfaces that focus on the individual in relation to their life experiences.

Key words: style decision, self-expression, self-perception, personal image, personal style, identity, somaesthetics, embodiment, phenomenology, material culture.

AUTHOR'S NOTE:

Zabora Volodymyr, Senior Lecturer at the Department of Show, Variety and Event Directing, Faculty of Theater, Cinema and Variety, Kyiv National University of Culture and Arts, Kyiv, Ukraine, e-mail: vladimouse@ukr.net, orcid: 0000-0001-6273-5430

Стаття подана до редакції 04.05.2023 р.